ÚjMűvészet

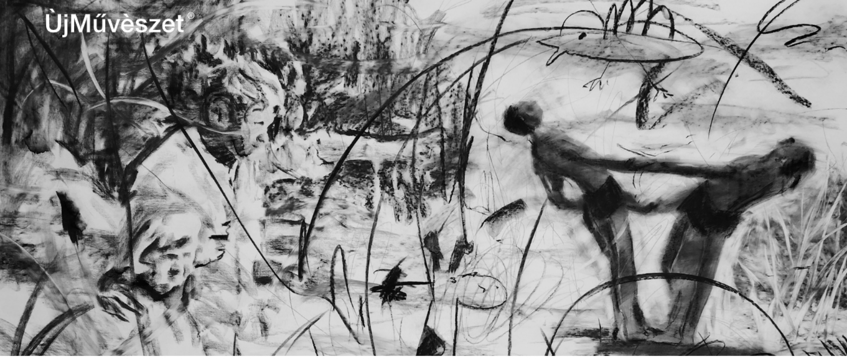

Ikon- és borítókép: **Határ Attila:** *Adómentes kedvencek temetője* ／ 2025 ／ pitt, szén, vászon 165×200 cm

2026. április 28. ／ Kunszt Kunszt ／

emlékezés gyermekkor LATARKA Pince szénrajz

És neked mi volt a jeled az oviban?

Határ Attila Ctrl+Shift+N című kiállításáról

Vedres Ági

Megyek, nyugodtan, felhőtlen vidámsággal, az első tavaszi napsütés tükröződik a napszemüvegemen és az Andrássy úti kirakatok üvegén, ráérősen lépkedek, hogy egyszer csak odaérjek a kiállítóhelyre.

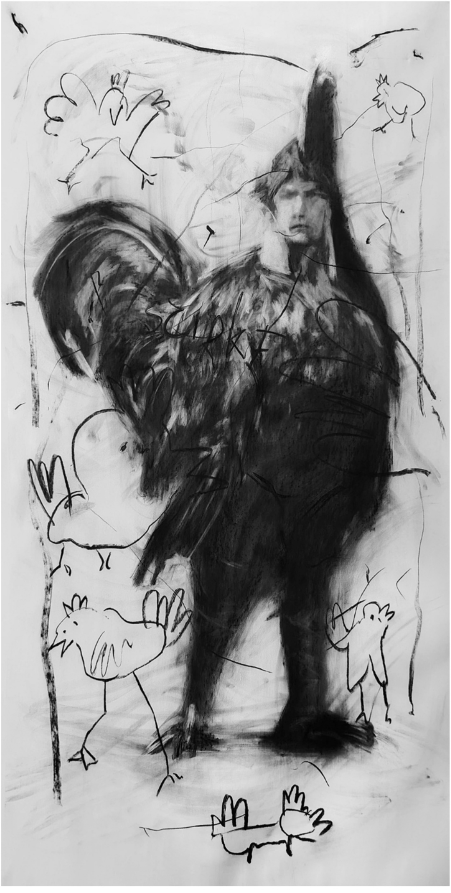

Határ Attila: *A túlzott feltűnés eltűnés, csirke* ／ 2026 ／ szén, pitt, vászon ／185×95cm

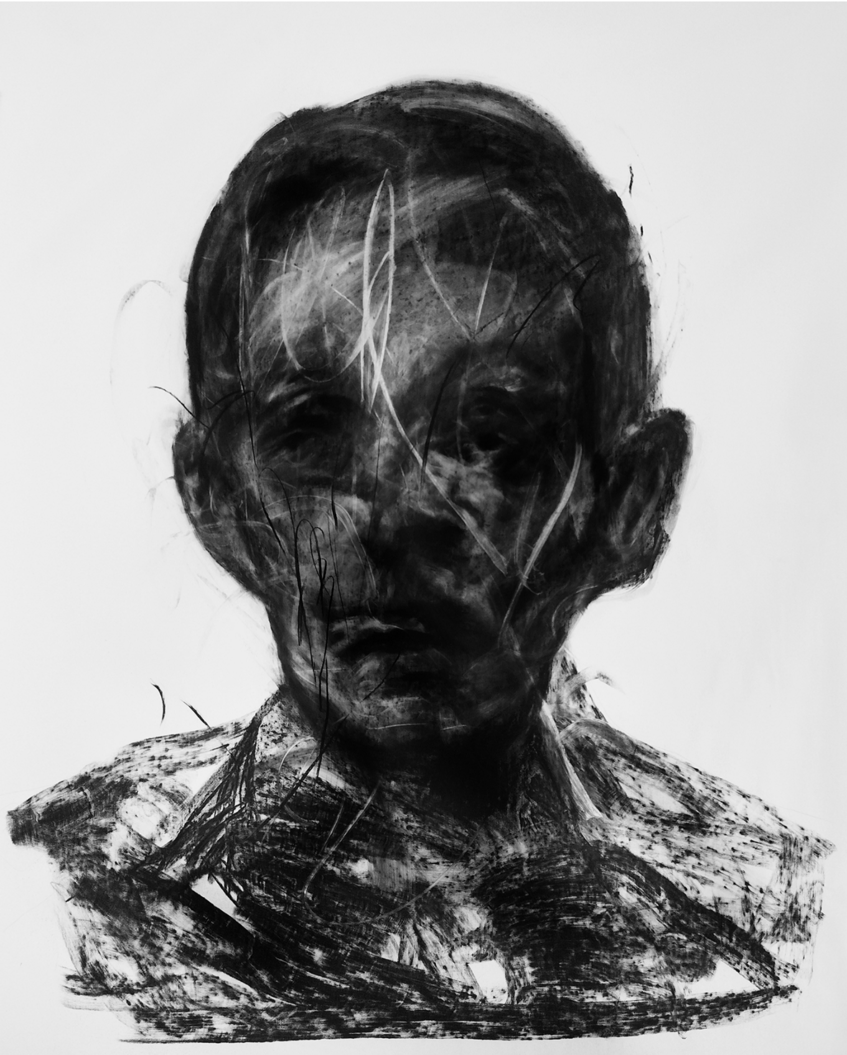

Határ Attila: *1914–1918* ／ 2025 ／ szén, pitt, vászon ／175×140cm

Lépcsőkön kanyarogva érek le a pinceszintre, ahol nagy méretű fehér vásznakon fekete színű szénrajzok fogadnak. Az első teremben, rögtön jobb kéz felől egy álló formátumú mű, amely egy fiatal férfit ábrázol tagadhatatlanul csirkének öltözve, másfelől farsangi jelmeznek is hat, kissé szúrós tekintettel néz el valahova, a fejünk felett, a messzi távolba.

Nyomódúcszerű minták ölelik körbe a szén- és pittkréta rajzot, kisebb és nagyobb csirkék, apró kiscsibék díszítik a hátteret, a kép gyermekien naiv vizuális ábrázolását segítendő feltűnik a SCIRKE szó is szándékoltan elírva a férfi testén, ahogy egy alsó tagozatos iskolás vagy egy betűvetéssel próbálkozó, nagycsoportos óvodás kanyarítaná a papírlapra, ezzel is jelezve az alkotás groteszkségét. Miért érezzük mégis úgy, hogy dráma rejtőzik a háttérben? Az arckifejezés az, ami bizonytalanságban tart bennünket, de mégsem tudjuk a tekintetünket levenni a szénrajzról.

Szemben egy portré hatalmasodik előttünk, ismeretlen arc egy ismeretlen fotóalbumból[1] az I. világháború, a „nagy háború” hőse meggyötört arccal néz az előtte várakozó, globális és véres ütközetekre; egymásra csúsztatott tekintete, mintha sejtetné velünk a II. világháború baljós előjeleit. Határ Attila erőteljesen ábrázolt gesztusai, karcolnak, áthúznak, kitörölnek

[1] A Fortepan egy szabad felhasználású, közösségi fotóarchívum, ahol több mint 200 ezer archív fényképet lehet letölteni ingyenesen. www.fortepan.hu

néhol, újraírnak, akár a történelem új fejezetének lapjai.

A következő vásznon egy embercsoport kört alkot, kezüket az égre emelik, nyújtogatják karjukat, hogy a levegőben egy gömbszerű tárgyat elérhessenek; pontos geológiai helyrajzzal nem rendelkezünk, mi magunk helyezhetjük el a jelenetet – kedvünk szerint –, akár Kelet- vagy Nyugat-Európába vagy akár a Föld bármely pontjára. Mindenhol és mindenkor érvényes pillanatnak vagyunk tanúi a tömeg égi jelre vár, ezt erősítik fel az égitestek, a Nap, a Hold, a csillagok és egy mosolygós arc könnyed firkája, mackó és madarak a légben. Mégiscsak egy focipályán vagyunk vagy egy olyan küzdőtéren, ahol a felnőttek egyre csak keresik eltűnt gyermekkoruk játékait.

A második, nagy teremben a *Ctrl+Shift+N* cím felett a művész kis méretű önarcképét láthatjuk felismerhetetlen módon, ahogy csak az általános iskolai tankönyveinkben szoktuk egykor áthúzni, satírozni az ott szereplő arcokat. Csak a művész pólójának körvonalai vehetők ki, és egy logó, talán a magyar zászló, melyhez hozzáképzeljük a láthatatlan piros-fehér-zöld színeket.

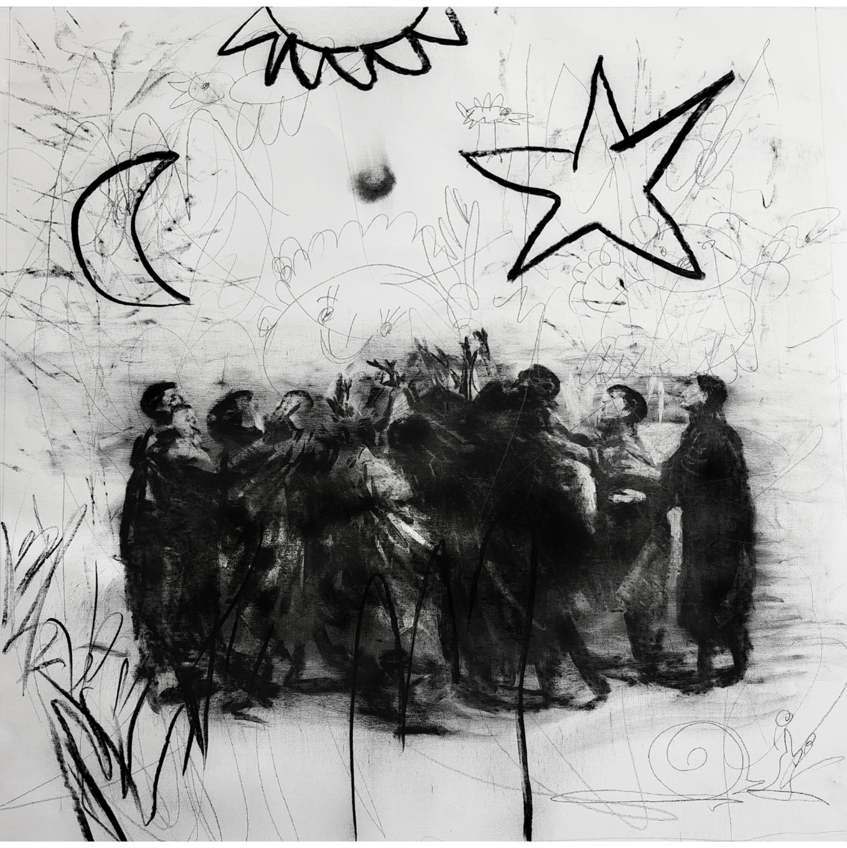

Határ Attila: *Figyelők* ⁄
2026 ⁄ szén, pitt,
vászon ⁄100×100cm

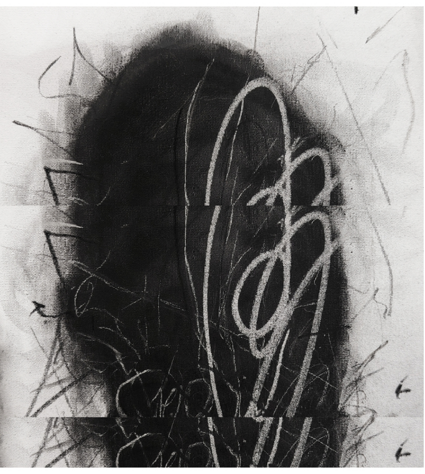

Határ Attila: *Portré* ⁄
2026 ⁄ pitt, vászon
⁄40×30 cm

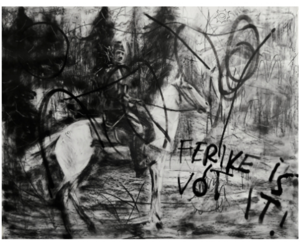
FERIKE IS VÓT IT!

Határ Attila: *Figyelők* ⁄ 2026
⁄ szén, pitt, spray, vászon
⁄160×200 cm

Méretét tekintve lenyűgöző a következő alkotás, mely szintén egy talált fotó alapján készült, I. világháborús katona ül fehér lován, távolban fenyves; a művész nem enged belerévedni bennünket a háború borzalmaiba, feloldja a látványt a ló farára rajzolt apró szívecskével, és hogy még inkább fokozza a hatást, a fenyves túloldalára skiccel a McDonald's logóját és épületrészletét. Ebben a térben az idő nem lineáris, hanem egymásra torlódó, egymásba olvadó „*időtengelyek*" mentén halad át, a múlt újraíródik vagy felülíródik a jelen pillanataival.

A mű vezeti a szemünket, a lovas, a ló, a fenyves, a Meki, ott ugrik egy kiskutya és újra egy napocska rajza. A végső, intellektuális humort, Woody Allen-es effektet a nagy méretű graffiti adja: *„FERIKE IS VÓT IT!"*. A kompozíciót az egyetlen t-be sűrített helyesírási hiba teszi visszavonhatatlanul zárójelbe.

A termekben ritmusosan közbevágnak a kis méretű portrék – *Maga, Figyelemelterelés, Katzenjammer, A legvidámabb mesekönyv, Portré 2026.01.28., Portré 2026.02.06*. vagy az *Exodus* –, amelyeken az arcok minden esetben elkenődtek, maszatosak, karcoltak, firkákkal, vegyesen díszítettek, drámaiságukkal ellenpontozzák az egyvonalas gyermeki fantáziák szereplőit és a hétköznapi élet szereplőit. Emberalakok: anya, apa, testvérek, állatok: kutya, cica, kismalac, csigabiga, növények: margaréta, tulipán és a nagybetűs mesehősök: királylány, királyfi, mesevár, manók, a világegyetem részei: csillag, Nap, Hold, felhők és az óvodai jelek: bögre, perec, falevél, katicabogár, hóember, boríték, szívecske, csengő, szőnyeg vagy az ébresztőóra.

Nem puszta iróniát hordoznak a képi jelek, mindinkább egy olyan rejtett nyelvet/nyelvezetet képviselnek, amely még nem tanulta meg a felejtés fogalmát, ahol a fájdalom, a trauma és a játék még nem válik szorosan szét és élesen el egymástól. Bruno Bettelheim írja a *Mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek* című könyvében: „A mese a gyermek képzeletére bízza, hogy mit kezd azzal, amit a történet az életről és az emberi természetről elmond, hogy egyáltalán magára vonatkoztatja-e, s ha igen, akkor hogyan. A gyermek hisz a mesének, mert világszemlélete olyan, mint az övé."[2]

Egymást gúnyolja két gyerek süveges papírsapkában, hüvelykujjukat az orruk hegyére helyezve, csúfolják egymást, hallani is véljük hozzá a hangos „bebebebebe" csúfolódó hangokat.[3] A fejlődéslélektan klasszikusai közül Jean Piaget[4] már korán rámutatott arra, hogy az óvodáskorú gyerekek gondolkodása még erősen egocentrikus, a másik nézőpontját csak részben képesek figyelembe venni; így a csúfolódás sokszor nem tudatos bántás, hanem a saját nézőpont kivetítése, egyfajta „jelnyelvi", a társas kapcsolódások kifejezésére irányuló közlésvágy. A csúfolás vagy csúfolódás nemcsak az egyénről magáról szól, hanem egyfajta kulturális gyakorlat: a gyerekek játszanak a nyelv hatalmával, és a valóságban ki is próbálják, hogy egy szó vagy a mágikus szóhasználat milyen hatással van a másikra.

[2] Bruno Bettelheim: *A mese bűvölete és a bontakozó gyermeki lélek.* Gondolat, Budapest, 1985.

[3] A szerző által alkotott új kifejezés. A megnevezés előtti tartományt jelöli, ahol a dolgok még nem kaptak nevet, ezért nem is rögzülnek véglegesen.

[4] A „thumbing one's nose" (gyakran: *to thumb one's nose at*) angol kifejezés magyar jelentése: orra mutatás, gúnyolódás, megvetés. Átvitt értelemben: fittyet hány valamire, fityiszt mutat, semmibe vesz vagy nyíltan dacol valakivel/valamivel.

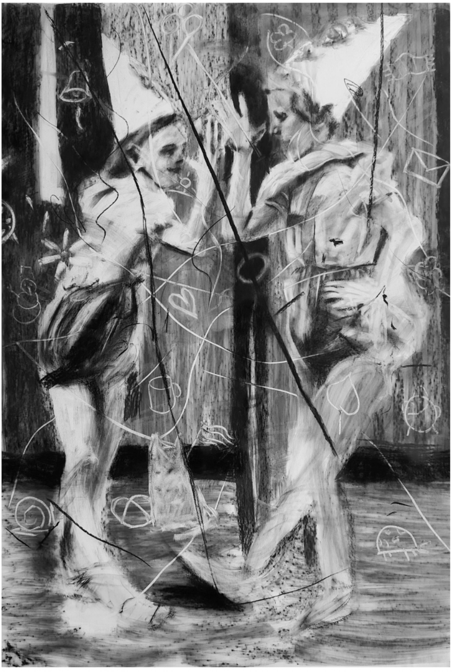

Határ Attila: *Akinek varázsszőnyeg a jele az oviban* ╱ 2025 ╱ szén, pitt, vászon ╱200×140 cm

Ennek ellenpontja, amikor nem nevezem nevén a dolgokat, vagyis eltüntetem, elvarázsolom; a ki nem mondott szó, a meg nem nevezés egyenlőségjelet tesz a közé az állapot vagy létállapot közé, hogy nincs, nem létezik – én magam tüntetem el a személyt, a félelem tárgyát. Amennyiben a név hatalom, akkor a név elvétele is az, mert a meg nem nevezés nem pusztán hiány, hanem aktív cselekvés. Formál, akár a kimondott szó.

Mindezt visszavetítve a *Ctrl+Shift+N* kiállítás képeire, különösen izgalmas rétegek nyílnak meg előttünk, a gyermeki rajzok, elírt betűk, feliratok, az „ákombákomok” nemcsak nosztalgikus elemeket hordoznak, hanem ennek a „pre-nyelvi”[5] és társas kísérletezésnek a vizuális lenyomatai. A műveken megjelenő, tapétaszerű vagy nyomódúcszerű minták, átírások ugyanazt a fajta mechanizmust idézik, vagyis a másik személy fölötti kontroll keresését, hatalomgyakorlást, erődemonstrációt és a gyerekkori mágiát.

Mi az, ami újfent nyugtalanítóvá tesz a képek láttán? A valós idejű párhuzam: míg az óvodában a csúfolódás, egymás kigúnyolása idővel elmúlik, elfelejtődik, mindez folytatódik az iskolai keretek között, és ne felejtsük el, hogy a felnőtt világ sem hagyja maga mögött ezt a fajta működési mechanizmust – bár lényegesen árnyaltabb, kifinomultabb és rétegzett formában használja, de továbbfolytatja. Minden egyszerre könnyed, játékos és kegyetlen, ahogy maga az élet.

Határ Attila szénrajzai, a múltat kutatják, átrajzolják, átírják a múlt emlékeit, játékba fordítják a történelem nehéz pillanatait és súlyát, de ez a játék sohasem felhőtlen, ezért marad számunkra furcsamód kettős az érzés. Történelem és emlékezet. Feloldás és megkönnyebbülés. Identitás és a gyermeki lélek felemelkedése.

Határ Attila: Ctrl + Shift + N

LATARKA, Pince

2026. **április 9. – május 15.**

Kurátor: Bánki Ákos

---

[5] Jean Piaget: *The Language and Thought of the Child.* New York, Harcourt, Brac& Co. Inc., 1926.

Támogatók

B BRAUN SHARING EXPERTISE

Nemzeti Kulturális Alap

ÙjMűvèszet®

Az Új Művészet képzőművészeti és kritikai folyóirat több mint három évtizede jelenik meg havonként. Elsősorban a hazai eseményekről kínál elemzéseket, de tudósít a jelentős külföldi kiállításokról és vásárokról is, és nem függetleníti magát a művészeti közélet problémáitól sem.

Az Új Művészet Online a nagy múltú print magazin friss és naprakész kiadása, amely elsősorban a kortárs képzőművészet problémáira és fiatal szereplőire fókuszál. A felület különböző rovatai kiegészítik egymást – így segítve elő az eredendően szilánkos, de az olvastban kompakttá váló megértést.

Előfizetés

Hírlevél feliratkozás

Bolt

Rólunk

Szállítási és fizetési feltételek

Adatkezelési tájékoztató

Facebook

Instagram

Issue

–

design by Solymosi Mór, Sirbik Attila

webbyzolka

Copyright 2008-2026 Új Művészet